

**De rol van de FG en de bescherming van persoonsgegevens binnen de
Gemeente Breda**

1. Aanleiding

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de rol van de Functionaris Gegevensbescherming (FG) zijn nog relatief nieuw. Het is voor ons als Gemeente Breda daarom nog zoeken hoe we om moeten gaan met de bescherming van persoonsgegevens, maar ook wat de rol van de FG is. Moet een FG altijd worden betrokken wanneer het bescherming van persoonsgegevens betreft?

In dit stuk licht ik toe wat de AVG zegt over de rol en taken van de FG. Deze uitgangspunten uit de wet zullen binnen de organisatie nader vorm gegeven worden. De FG dient er op toe te zien dat de AVG goed wordt nageleefd binnen de organisatie. Om ervoor te zorgen dat bescherming van persoonsgegevens een onderdeel wordt van de processen, is er een werkwijze ontwikkeld waar proceseigenaren gebruik van kunnen maken. Voor de uitwerking hiervan verwijs ik naar de bijlage 'Werkinstructie Bescherming Persoonsgegevens'.

2. Taken van de FG

De taken en de positie van de FG worden in de AVG als volgt beschreven.

Toezicht

De FG heeft de taak toe te zien op de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming, en de verwerkingsverantwoordelijke, zijnde het College, te informeren en te adviseren over hun verplichtingen uit hoofde van deze verordening en andere wetgeving betreffende de gegevensbescherming.¹ Ook dient de FG toezicht te houden op het beleid van het College, waar het de bescherming van persoonsgegevens betreft. Hier valt ook onder de bewustmaking en opleiding van de werknemers die betrokken zijn bij de verwerking van persoonsgegevens.²

Risicovolle verwerkingen

Bij risicovolle verwerkingen zijn gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (DPIA's) verplicht. Hiermee wordt de verwerking onderzocht en worden de risico's in kaart gebracht. Vervolgens wordt er onderzocht welke maatregelen er genomen moeten worden om de risico's te beperken. De FG kan daarin desgevraagd adviseren en toezien op de naleving ervan.³

Contactpersoon Autoriteit Persoonsgegevens

De FG treedt op als contactpunt voor de toezichthoudende autoriteit, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De AP kan bij risicovolle verwerkingen, al dan niet voorafgaand aan de verwerking, gecontacteerd worden door de FG en in overleg treden.⁴ De FG meldt datalekken bij de AP, indien nodig.⁵

Verwerkingsregister

Het college van B&W is verplicht een register bij te houden van de verwerkingsactiviteiten die onder zijn verantwoordelijkheid plaatsvinden, een verwerkingsregister.⁶ De FG kan de inventarissen opmaken en het register bijhouden op basis van de informatie die verleend wordt door de verschillende afdelingen.⁷

¹ Art. 39 lid 1 aanhef en onder a AVG

² Art. 39 lid 1 aanhef en onder b AVG

³ Art. 39 lid 1 aanhef en onder c AVG

⁴ Art. 39 lid 1 aanhef en onder d en e AVG

⁵ Art. 33 lid 1 AVG

⁶ Art. 30 AVG

⁷ Richtlijn voor functionarissen voor de gegevensbescherming, Groep Gegevensbescherming artikel 29, herzien op 5 april 2017, pagina 23

3. Positie van de FG

Onafhankelijkheid

De AVG bepaalt dat de FG diens werkzaamheden autonoom en onafhankelijk moet kunnen verrichten en daarom geen instructies mag ontvangen met betrekking tot het uitoefenen van de taken, en niet ontslagen of gestraft mag worden voor de uitoefening daarvan. De FG brengt rechtstreeks verslag uit aan de hoogste leidinggevende, zijnde het College.⁸ De FG mag dus geen instructies ontvangen over hoe een klacht onderzocht moet worden, of de AP geraadpleegd moet worden, hoe een bepaalde aangelegenheid behandeld moet worden of tot welk resultaat ze moet komen.⁹ De FG heeft echter niet meer beslissingsbevoegdheid dan voor de taken vereist is. Het College blijft verantwoordelijk voor de naleving van de wetgeving betreffende de bescherming van persoonsgegevens en is ook zelf verantwoordelijk voor het kunnen aantonen daarvan.¹⁰

Verantwoording

De FG legt ook rechtstreeks verantwoording af aan het College.¹¹ De AVG bepaalt hiervoor geen frequentie, het is echter gebruikelijk dat dit vastgesteld wordt op één keer per jaar. Omdat er in deze periode veel speelt in verband van de implementatie van de AVG binnen de Gemeente Breda, zullen er drie verantwoordingsmomenten zijn in het eerste jaar: de startverantwoording (oktober 2017), de tussentijdse verantwoording (april 2018) en de jaarlijkse verantwoording (oktober 2018).

Tijdig betrekken van de FG

Om de taken uit te kunnen oefenen dient de FG tijdig en naar behoren betrokken te worden bij zaken waarin de bescherming van persoonsgegevens een rol spelen. Het College dient de FG daarin te steunen.¹² Ook betrokkenen kunnen contact opnemen met de FG, met betrekking tot de bescherming van hun persoonsgegevens.¹³ De FG gaat vertrouwelijk om met alle informatie en is tot geheimhouding gehouden, behalve richting de AP.¹⁴

Benodigde middelen

Naast de toegang tot persoonsgegevens en verwerkingsactiviteiten, dient het College de FG middelen ter beschikking te stellen voor het vervullen van haar taken en het in stand houden van haar deskundigheid.¹⁵ Hier valt een budget en mogelijkheid tot scholing onder, maar ook gepaste werkruimte en voldoende capaciteit binnen de privacy organisatie.

4. Advies

Naast de toezichthoudende taak, heeft de FG ook een adviserende taak naar het College. Het College mag de FG dan ook te allen tijde consulteren bij vraagstukken betreffende de gegevensbescherming. Omdat ik binnen de organisatie veel betrokken wordt, is de kans aanwezig dat ik mij al over het vraagstuk gebogen heb. Het College is echter niet verplicht advies in te winnen, in tegenstelling tot de informatieplicht. Evenmin is het college verplicht het advies van de FG op te volgen. Indien het College ervoor kiest een andere weg te volgen dan de FG geadviseerd heeft, is het wel raadzaam met redenen omkleed te documenteren dat het College een ander besluit heeft genomen.

⁸ Art. 38 lid 3 AVG

⁹ Richtlijn voor functionarissen voor de gegevensbescherming, Groep Gegevensbescherming artikel 29, herzien op 5 april 2017, pagina 18

¹⁰ Richtlijn voor functionarissen voor de gegevensbescherming, Groep Gegevensbescherming artikel 29, herzien op 5 april 2017, pagina 18

¹¹ Art. 38 lid 3 AVG

¹² Art. 38 lid 1 en 2 AVG

¹³ Art. 38 lid 4 AVG

¹⁴ Art. 38 lid 5 AVG, jo. Art 39 lid 1 aanhef en onder d AVG

¹⁵ Art. 38 lid 2 AVG

5. Tijdig betrekken FG en Toezicht

Bij de verantwoording richting de burger, de media, de AP of rechter wordt de vraag of en hoe er rekening is gehouden met privacy steeds belangrijker. Omdat de FG het aanspreekpunt van de AP is, zal zij in die rol bevraagd worden over verwerkingen van persoonsgegevens binnen de Gemeente Breda. Hoewel de FG regelmatig betrokken wordt bij privacyvraagstukken, is dat nog niet in alle gevallen het geval. Er wordt daarom gewerkt aan meer bewustwording binnen de organisatie. Daarnaast worden er mogelijkheden onderzocht om bescherming van persoonsgegevens onderdeel te laten worden van voorstellen en aanvragen.

6. Werkinstructie bescherming persoonsgegevens

Medewerkers van de Gemeente Breda vragen zich vaak af waar ze rekening mee dienen te houden wanneer ze persoonsgegevens verwerken. Op basis van veelvoorkomende vragen is onderstaande werkinstructie ontwikkeld. In de werkinstructie wordt ingegaan op nieuwe verwerkingen, uitvoering van verwerkingen, DPIA's, verwerkersovereenkomsten, en datalekken. Medewerkers kunnen hiermee zelf invulling geven aan de wijze waarop persoonsgegevens beschermd worden, waarna de FG kan adviseren en toezicht kan houden op de uitwerking. Zie de bijlage voor nadere informatie.

7. Conclusie

De AVG schetst de positie en de rol van de FG, zoals in dit document beschreven staat. Ter bescherming van betrokkenen wordt de onafhankelijkheid van de interne toezichthouder benadrukt. Tegelijkertijd zal in de praktijk vaak blijken dat samenwerking tussen de FG, het College en andere medewerkers binnen de Gemeente Breda nodig is om gezamenlijk zorgvuldige en veilige processen te ontwikkelen. De FG spant zich in om die samenwerking steeds weer op te zoeken.

Werkinstructie Bescherming Persoonsgegevens

Nieuwe of wijziging van verwerkingen

De FG dient bij het ontwerp van nieuwe verwerkingen of wijziging van bestaande verwerkingen zo spoedig mogelijk geïnformeerd te worden. De FG dient te worden ingelicht over:

- de aard van de persoonsgegevens;
- het doel van de verwerking;
- de wijze waarop de gegevens verwerkt (zullen) worden.

Uitvoering van verwerkingen

Voordat een verwerking daadwerkelijk wordt uitgevoerd, dient de FG ingelicht te worden over:

- de aard van de persoonsgegevens;
- de rechtmatigheid van de verwerking, waarbij één van de grondslagen uit art. 6 AVG gebruikt wordt, te weten:
 - o toestemming (vrijwel nooit een grond voor overheden)
 - o overeenkomst
 - o wettelijke verplichting (meest wenselijk voor overheden)
 - o bescherming vitale belangen
 - o vervulling taak van algemeen belang of uitoefening van het openbaar gezag
 - o behartiging van gerechtvaardigde belangen van de verwerker of een derde (evenmin een grond voor overheden);
- een uitdrukkelijk omschreven doel van de verwerking;
- de wijze waarop dit doel zich verhoudt tot de verwerking van persoonsgegevens en mogelijke inbreuk op de privacy van de betrokkene (proportionaliteit);
- onderzochte mogelijkheden die minder inbreuk maken op de privacy van betrokkene, en de noodzakelijkheid van de verkozen optie (subsidiariteit);
- de transparantie richting de betrokkene;
- de bewaartermijnen;
- de technische en organisatorische maatregelen waarmee de beveiliging gewaarborgd wordt;
- de afdelingen en personen (op functieniveau) die betrokken zijn bij de verwerking.

Bij het voorleggen van stukken aan het College, die de verwerking van persoonsgegevens betreffen, dient expliciet opgenomen te worden op welke wijze de FG is ingelicht en wat diens zienswijze is.

Gegevensbeschermingseffectbeoordeling (DPIA')

Bij verwerkingen die, gelet op de aard, de omvang, de context en de doeleinden daarvan, waarschijnlijk een hoog risico inhouden voor de rechten en vrijheden van betrokkenen, dient een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (DPIA) uitgevoerd te worden. Hiermee worden de risico's voor de betrokkene en de organisatie in kaart gebracht evenals de maatregelen die getroffen moeten worden om de risico's te dekken. Gedacht kan worden aan verwerkingen waarbij nieuwe technologieën worden gebruikt, geautomatiseerde verwerkingen, grootschalige verwerkingen, verwerkingen van bijzondere categorieën van persoonsgegevens of gegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten, of stelselmatige en grootschalige monitoring van openbaar toegankelijke ruimten.

Bij de uitvoering van een DPIA dient altijd het advies ingewonnen te worden van de FG. Tevens kan er ondersteuning verzocht worden van een privacy officer. Voordat de verwerking wordt uitgevoerd, dient te worden aangegeven op welke wijze de risico's die uit de DPIA zijn gebleken, worden gedekt. Indien er risico's resteren, dient het College en de FG hiervan op de hoogte gesteld worden. De FG dient in de gelegenheid gesteld te worden hierover te adviseren.

Verwerkersovereenkomst

Wanneer een verwerking namens het College wordt verricht door een andere partij, dient een verwerkersovereenkomst onderdeel van de hoofdovereenkomst te zijn. De Gemeente Breda heeft een eigen verwerkersovereenkomst, welke altijd wordt aangeboden aan de samenwerkende partij. Hier wordt in principe niet van afgeweken, tenzij er ernstige bezwaren zijn. In dat geval dient de FG geconsulteerd te worden om afwijkende afspraken te beoordelen. Het mandaat om

verwerkersovereenkomsten te ondertekenen is verleend aan directeuren. Gesloten verwerkersovereenkomsten dienen gemeld te worden bij de FG, zodat deze gedocumenteerd kunnen worden.

Datalekken

Datalekken dienen altijd en binnen 24 uur na ontdekking, gemeld te worden bij de FG, via het mailadres functionarisgegevensbescherming@breda.nl. De betrokken ambtenaar vult samen met dienst leidinggevende het meldingsformulier in, dat vervolgens ook door de FG verder wordt ingevuld. Dit formulier is gehecht aan het document 'Wat Te Doen Bij Datalekken?'. De FG beoordeelt of de datalek gemeld dient te worden bij de Autoriteit Persoonsgegevens, en doet dit zo nodig binnen 72 uur na ontdekking van het incident.